STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 01444

DI YIDISHE KOLONIAL-BANK

H. Malachowsky

Permanent preservation of this book was made possible
by Rose Ullman
in memory of her beloved husband - Jack M. Ullman

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די יידישע

קאלאניאל־באנק

איהר טהעטיגקייט אונד איהר צוקונפט

פון בן־זאב

ווילנא, תרס״א.
בדפוס י. פיראזשניקאוו.

ПРОЕКТЪ УСТАВА

ЕВРЕЙСКАГО КОЛОНІАЛЬНАГО БАНКА.

составилъ,

Бенъ-Зевъ.

Вильна, Типографія И. І. Пирозникова
1901

Дозволено Цензурою 5-го Апрѣля 1901 г.
Вильна.

די יידישע קאלאניאל־באנק.

אז מיר וועלן אונז פארשטעלן דיע ערשטע ארבייט וואס שטעהט אונז פאר אום צו ערייכען דעם ציעל פון אונזער ציוניסטישען געדאנקען, צוא בעקאממען פאר אונזער פאלק א עפענטליך־רעכטליך געזיכערטען ארט וואו ער זאלל זיך קענען רוהיג לעבען אונד ענטוויקלען נאך זיין וואונש אונד האראקטער וועלען מיר געפינען, אז עס שטייט אונז אין וועג גרויסע הינדערניססע, אונד צוואר:

א) „מי ילך לפנינו" — ווער איז דאס דער אידעשער ראש ומנהיג — דער פארשטייער פון גאנצען פערשפרייטען פאלק ישראל — וואס זאל קענען ריידען אין נאמען פון גאנצען פאלק אונד מען זאל איהם קענען אויך בעטראכטען אלס פארשטעהער. —

ב) ווער וועט קענען געבען די גאראנטיען (בטחונות), אז דאס וואס ער מאכט אפ וועט קענען אויסגעפיהרט ווערען.

ג) וואו זאל מען געהמען צו דער גוטען

מינוט (בשעת הכושר) דעם קאפיטאל וואס מען
וועט דארפען האבען אום אויסצופיהרען די זאך.

ד) אויף וועמעס נאמען קענען געמאכט
ווערען די פערטרעגע (אבמאבען) קאנצעסיעס אונ
דערגלייכען, וועלכע עס זאללען געשלאסען ווערען
מיט דער צייט אום צו ערווערבען ביסלעכווייס
דען עפענטליך — רעכטליך היים.

אז מיר וועלן נאך נעהמען אין בעטראכט,
אז דער גאנצער שווער-פונקט פון דעם אידישען
נאציאן, ליעגט דא, וואו יעדע פערזאמלונג איז
פערבונדען מיט פערשיעדענע בעגרענצונגען (הגבלות)
אין יעדע געלדזאממלען איז פארבאטען (פאר-
ווערט), וואו אונזער מאססע קען קיינעם ניכט
בעפאלמאכטיגען אפילו אונד קען קיינע גראססע סומען
צו זאממענגעהמען וועלען מיר באלד פארשטעהן,
אז דער ציוניזם וואלט געבליעבען א שיינע פאנ-
טאזיע, א זיססער הלום, ווען מען וואלט ניט גע-
פונען א מיטעל וויא דיא אלע הינדערניססע צו
בעזייטיגען.

דאס האבען פארגעזעהן אונזערע גרויססע
פיהרער, אונד זיי זיינען געקוממען אויף א גוטען—
מען קען זאגען אויף א גאונישען — פלאן. דער
פלאן בעשטעהט אין דעם, אז מען זאלל מאכען
א אידעשע קאלאניאל-באנק, אונ דאדורך וועט
שוין ארונטער גענוממען ווערען דיא אללע אבינע
הינדערניסע:

א) ווייל דיא באנק וועט זיין דער אונפער-

זָאנְלִיכֶער (אַ פָּארְשְׁטֶעהֶער אָבֶער אָהן אַ פֶּערְזָאן) פָּארְשְׁטֶעהֶער פוּן אוּנְזֶער נַאצְיָאן.

ב) דִי בַּאנְק װֶעט קֶענֶען גֶעבֶּען דִי טִירְקִישֶׁע רֶעגִיערוּנְג דִיע גַארַאנְטִין (בִּטְחוֹנוֹת), װֶעלְכֶע זִיע װֶעט פָאדֶערן.

ג) דִיע בַּאנְק װֶעט הָאבֶּען צוּא יֶעדֶער צַייט דֶען נֶעטְהִיגֶען קַאפִּיטַאל אוּנְד װֶעט קֶענֶען זִיךְ בֶּענוּצֶען מִיט דֶער גוּטֶען מִינוּט.

ד) אוֹיף דִי בַּאנְק װֶעט מֶען קֶענֶען מַאכֶען דִי קָאנְצֶעסְיֶעס, רַאזְרֶעשֶׁענְיֶעס, אוּנְד אָבְּמַאכֶען װֶעלְכֶע דִיע טִירְקִישֶׁע רֶעגִיערוּנְג װֶעט אוּנְז גֶעבֶּען מִיט דֶער צַייט.

ה) דִיע בַּאנְק װֶעט זוּכֶען צוּ שְׁטֶעהְן אִין פֶערְבִּינְדוּנְג מִיט דִי טִירְקִישֶׁע רֶעגִיערוּנְג, זִיע װֶעט אִיהר פֶערְהֶעלְפֶען בַּיי אִיהְרֶע אָנְלַייהֶען אוּנְד דָאס גְלַייכֶען, אוּנְד װֶעט שְׁטֶאנְדִיג אוֹיפְפַּאסֶען יֶעדֶע גֶעלֶעגֶענְהַייט, יֶעדֶע גִינְסְטִיגֶע סֶעקוּנְדֶע אוּם צוּא גֶעװִינֶען װָאס פַאר אוּנְז, אוּנְד אוּנְז נֶעהֶענְטֶער צוּ פִּיהְרֶען צוּ אוּנְזֶער צִיעל, בִּיז מִיר װֶעלֶען דֶערְגְרֵייכֶען אוּנְזֶער גַאנְצֶען װאוּנְשׁ.

צוּ קֶען דִי בַּאנְק הָאבֶּען אַזָא גְרוֹיסֶען קַא-פִּיטַאל, װֶעלְבֶער עֶס קֶען נֵייטִיג זַיין אוּם אוֹיס-צוּפִיהְרֶען אַזָא גְרוֹיסֶען פְּלַאן?

א) זָאבַּאלד דִי בַּאנְק װֶעט זִיךְ עֶפֶענֶען אוּנ זִי װֶעט אָנְפַאנְגֶען פִּיהְרֶען גֶעשֶׁעפְטֶען אוּנ אַלֶע װֶעלֶען קֶענֶען זִיךְ אִיבֶּערְצַייגֶען, אַז דִיע בַּאנְק פִּיהְרְט זִיךְ פָארְזִיכְטִיג, רַאיֶעל אוּנ גוּט, װֶעט

דיע באנק קריעגין באלד צו טרויען, אונ דיע אקציען וועלען האבען א פעסטען קורס אויף די איירָאפּעישען בערזען דאן וועט שוין קיין זארג (דאגה) זיין צו פערקויפען די נאך איבערגעבליעבענע אקציען, אונ נאכדעם אז די באנק וועט פערטאהן אין פערשיעדענע געשעפטען דען גאנצען אקציען קאפּיטאל וועט זיא קענען פערעפענטליכען א נייע התימה אויף נאך א סעריע אקציות אונ זיע וועט אויף אזא אופן וויעדער פערגרעסערען איהר קא-פּיטאל ווי ווייט זיע וועט וועלען, אויסערדעם וועט דיע באנק נאך זוכען צו קומען אין פער-בינדונג מיט אנדערע אונזערע גרויסע ביינק אונ באנקירען, זיע וועט גרינדען אונטער איהר ליי-טונג (הנהגה) פערשיעדענע קאנסארטיומס (שותפות) פון אנדערע באנק אינסטיטוטען, זי וועט גרינדען אויך אנדערע ביינק מיט ספעציעלע ציעלען (צום ביישפּיעל א גראר—ביינק (זעמעלנע ביינק) קאמערצ-ביינק, געגענזייטיגע—קרעדיט—ביינק, האנדעל אונ אינדוסטריע ביינק, א. ד. ג.) וועלכע עס זאלען — ווען אויך אונדירעקט — פערהעלפען אונז צו אונ-זער זאך. אין דיעזע גרינדונגען וועט די קאלאניאל באנק ארייננטראגען נור איין טהייל געלד וועלכער עס וועט זיין נייטיג צו גרינדען דיעזע ביינק אדער צו פיהרען מיט זיי דיע געשעפטען בשותפות. די אויף דעם אופן געגרינדעטע באנק וועלען נאכהער אויך קענען פערגרעסערען זייערע קאפּי-טאלען אונ אויסברייטען זייערע טהעטיגקייט

אונטער דער פיהרונג פון דער הויפט גרינדערין
זייערע-די יידישע קאלאניאל—באנק , —

ב) די קאלאניאל—באנק וועט זוכען אריינ-
צונעהמען ביי זיך די אללע גרויסע אידישע קאפי-
טאלען , וועלכע עס געהערען צו דעם אידעשען
נאראד (ווי דער פאנד פון יק"א א. ד. ג.) אונד
ל'ענען יעצט אין פרעמדע ביינק. יעצט שטעהען
נאך די פיהרער פון דעם אפיציאלנעם יודענטהום
אונז גענען אדער זיי האלטען זיך פון ווייטען ,
אבער מיר קענען האפען , אז דער פאלקס ווילען
וועט זיי באלד דריקען ענטוועדער אריינצוטרעטען
אין אונזערע רייהען אדער אראבצוגעהן פון דער
במה אונ איבערגעבען זייערע שטעלען אנדערע
מענשען , וועלכע זיינען מעהר נאציאנאלנע געזינט
ווי זיי . —

ג) מען וועט קלייבען אין דעם יידישען
קאלאניאל—באנק דען יודישען נאציאנאל—פאנד .
ביז יעטצט איז געוועז אונמאגליך צו צוטרעטען
צו אזא זאך , ווייל עס איז ניט געווען וואו צו
קלייבען די געלד אונ עס איז ניט געווען א פער-
זאן , אויף וועמעס נאמען מען זאל דאס אנטרוי-
ען , אזא קאפיטאל איז ממון שאין לו תובעים
(געלד וואס איז ניטא ווער זאל זיי מאנען) אונ
מאן קען עס דאהער קיינעם ניט טרויען , יעטצט
אבער , אז מיר האבען א אייגענע באנק , קענען
מיר גאנץ גוט קלייבען דארט דעם פאנד אונ
שטעלען עס אונטער דער פערוואלטונג פון קאנ-

גרעס, וואס זיין פארשטעהער איז דער אקציאנס—קאמיטעט. דער נאציאנאל—פאנד קען מיט דער צייט ווערען א גרויסער קאפיטאל. די ארמעניער, א קליינער ארעמער פאלק, האבען אנגעקליבען א נאציאנאל—פאנד אויף מעהר אלס פיער הונדערט מיליאן, אונ ווען צום ביישפיעל אונזערע עלטערן ארויסגעהענדיג פון שפאניען וואלטען געטראכט וועגען דעם עתיד פון אונזער פאלק אונ וואלטען א וועקגעלייגט א סוממע פון 10,000 רוב. אלס נאציאנאל—פאנד אויף 5 % יעהרליכע וואלט יעצט געווען דערפון אזא גרויסע סוממע, וועלכע מען קען קוים צו נויפרעכענען (צירקא 5,500 מיליארד).

ד) יעדער איד וועט זוכען צו האלטען זיינע ערשפארטע געלד אין דעם קאלאניאל—באנק וועלכע וועט איהם זיין ליעבער אלס די אנדערע ביינק, אונ מיר קענען אויך פעסט רעכענען, אז אונזערע גרויסע אידעשע באנקירען, וואס שטעהען יעטצט פון ווייטען פון אונזער בעוועגונג, ענטוועדער ווייל זיי מיינען, אז די אנטיסעמיטען וועלען זיי אנפאלען אונ שרייען אז זיי זיינען ניט קיין פאטריאטען, אדער זיי שאמען זיך פאר זייערע קריסטליכע אונ א סימילירטע יידישע געזעלשאפט זיי זאלען פון זיי ניט לאכען, אז זיי האבען צו טהאן מיט אידען, וועלכע שטעהן ניעדעריג אין זייערע אויגען. אדער זיי האבען מורא טאמער וועט זיך

די זאך ניט אויספירען, וועלען זיי, נאך זייער מיינונג, בלייבען צו שאנדע פאר זייער אומגעבונג, אט די באנקירען וועלען אויך שטיללערהייט זוכען צו אונטערשטיצען די באנק אונ איהר פערהעלפען צו דערגרייכען דעם צוועק, מיר קענען גאנץ לייכט פערשטעהען, אז אונזערע באנקירען וועלען קומען צום שכל, אז צו זיין בתוך עמו, צווישען אייגענע ברידער, וואו עס זאלל זיין נאך פעלקער — רעכטליך געזיכערט, וועט געוויס זיין א סך אנגענעהמער וויע צוא לעבען צווישען דיע פעלקער אונ הערען שטענדיג דעם לארם פון אנטיסימיטען אונ ווילענדיג אדער ניט ווילענדיג אפפערן פאר זיי מיליאנען יעדען יאהר. — אויב די באנקירען וועלען דאס ניט טאהן פון זייערטוועגען וועלען זיי עס טאהן פון זייערע קינדערסוועגען, אדער פון רחמנות צו אונזער ארעמע אונטערגעדריקטע פאלק. —

אט אזוי, ביסלעכוויים, ביסלעכוויים, טריט ביי טריט, וועט די באנק צו ציעהען צו זיך גרויסע קאפיטאלען, אונ זי וועט ווערען א גרויסע געלד קראפט, די טירקישע רעגירונג וועט באלד דערפילען די שטארקע געלדמאכט אונ די נוצען וואס זי קען דא בעקומען אונ וועט זיך פריינדליך פערהאלטען צו אונזער פלאן. די טירקישע רעגירונג וועט באלד ארויסזעהן אז דאס וואס איהר פעהלט: געלד, בילדונג, אונטערנעהמונגס-גייסט פלייס אונ אויסדויער — קען זי געפינען ביי אונז, אונ זי

וועט ניט דארפען מורא האבען, אז מיר וועלען
איהר איבערלוסטען (פערהיטערעווען) אז מיר ווילען
איהר נור אריינקריגען און נאכהער אבנעהמען ביי
איהר צעהנפאך, אונזערע וואונשען וועלען איהר
זיין גאנץ קלאר, זי וועט פארשטיין אז מיר ווילען
איהר מאכען א גן עדן פון א שטיק מדבר, אז אונזערע
קולטורע און אונטערנעהמונגס-גייסט וועט באלד
ווערען א מוסטער פאר אללע איהרע אונטערטהאנען
און אז זי וועט זיך ערווערבען דאנקבארקייט ביי
אונזער גאנצען פאלק, ד. ה. ניט נור ביי אידען
וואס וועלען וואוינען אונטער איהר שוץ, נאר
אויך ביי די גרויסע מאסע אידען וועלכע ליעגען
נאך צוא זייט און צו שפרייט אין אללע עקען
וועלט, און א אנהייגגליכקייט און דאנקבארקייט
פון א צוועלף-מיליאנגע שטארק-קולטורווירטע נאציע
האט פיעל צו זאגען. — די טירקישע רעגירונג
וועט זיין זיכער און רוהיג אז די אללע אבמאכען
וואס מיר פערארבריידען מיט איהר וועלען פונקטליך
אויסגעהאלטען ווערען, ווייל אויף אלעם וועט
זיין די גאראנטיע פון די גרויסע באנק, און ווייל
עס וועט ליעגען אין אונזערע נוצען צו שטארקען
די טירקישע רעגיערונג, דען אז די טירקישע
רעגירונג וועט זיין שטארק און מיר נאך פון אנ-
דערזייט זיין עפענטליך—רעכטליך געזיכערט, דאן
זיינען מיר פאלשטענדיג רוהיג מיט אונזערע ער-
ווערבונגען, די טירקישע רעגירונג וועט אונז
שיצען געגען אנדערע רעגירונגען און די אנדערע

נאראנטירענדע רעגירונגען וועלען אונז שיצען געגען די טירקישע. — אט דאס איז דער וועג, וואס אונזער באנק האט דורכצומאכען אום אונזער שיפעלע אריינצופיהרען אין זיכערען האפען. יעצט וועל איך נאך ערקלערען די פראגען:

1) וועלכע זיכערהייט (גאראנטיען) האבען מיר, אז די באנק וועט זיך פיהרען נאך אונזער וואונש? עס איז דאך א אקציאנערנע—באנק וואו די אקציאנערן האבען צו זאגען א דעה און ווער ווייס ביי וועמען די אקציעס קענען אריינפאלען מיט דער צייט?

2) וואס וועט טאהן די באנק מיט דעם צוזאמענגענומענעם קאפיטאל איידער זי וועט אויספיהרען דעם הויפט צוועק?

3) וועלכע נוצען קען ערווארטען דער אידישער נאראד פון די פארלויפיגע טהעטיגקייט פון דער באנק?

4) צו איז די געלד, וועלכע מיר לייגען אריין אין דער באנק גענוג זיכער?

אויף די ערסטע פראגע בעמערקע איך אז לויט אוסטאוו פון דער באנק איז די 100 גרינדער אקציען, וואס זייער שטימע האט אזא בעדייטונג ווי די אללע איבעריגע 1,999,900 אקציען, אזוי אז אויף א פערזאמלונג זאלען קומען די הונדערט גרינדער-אקציען און די אלע איבעריגע 1,999,900

אַקְצְיֶען וָואס דָאס אִיז דָאךְ אַ זַאךְ דֶער אוּנְמֶאגְ-לִיכְקַייט, וֶועלֶען די 100 גְרִינְדֶער-אַקְצְיֶען הָאבֶּען אַזוֹי פִיעל שְׁטִימֶען, וִויפִיעל די אַלֶע אִיבֶּערִיגֶע אַקְצְיֶען צוּ זַאמֶען, אוּנ דִיעזֶע 100 גְרִינְדֶער-אַקְצְיֶען גֶעפִינֶען זִיךְ בַּיי אוּנְז אִין אַקְצְיָאנְס-קָאמִיטֶעט וֶועלְכֶער וִוירְד אַלֶע יָאהר אוֹיסְגֶעקְלִיעבֶּען פוּן קָאנְגְרֶעס. — אַלְזָא לִיעגְט די גַאנְצֶע הַנְהָגָה פוּן דֶער בַּאנְק שְׁטֶענְדִיג אִין אוּנְזֶער הַאנְד אוּנ מִיר קֶענֶען שְׁטֶענְדִיג בֶּעאוֹיפְזִיכְטִיגֶען אוּנ פִיהרֶען די בַּאנְק פָּאלִיטִיק נָאךְ אוּנְזֶער וואוּנְשׁ. — זֶעלְבְּסְט פֶערְשְׁטֶענְדְלִיךְ אַז די קָאמֶערְצְעסְקִיא אִינְטֶערֶעסֶען וֶועלֶען זַיין אִין גַאנְצֶען אִיבֶּערְגֶעבֶּען צוּ די דִירֶעקְטָארֶען אוּנ צוּ די פְּרַאווְלֶענִיֶע פוּן דֶער בַּאנְק, אָבֶּער די פָּאלִיטִיק וָואס די בַּאנְק דַארְף פִיהרֶען צוּ אוּנְזֶערֶע נוּצֶען, אוֹיף דָאס וֶועט שְׁטֶענְדִיג אוֹיפְפַּאסֶען דֶער אַקְצְיָאנְס-קָאמִיטֶעט, וָואס אִין זַיינֶע הֶענְד לִיעגֶען די הוּנְדֶערְט גְרִינְדֶער אַקְצְיֶען.

אוֹיף די צְווייטֶע פְרַאגֶע וָואס וֶועט דֶער בַּאנְק טְהוּן אֵיידֶער עֶר וֶועט זִיךְ קֶענֶען נֶעהמֶען אוֹיסְפִיהרֶען אוּנְזֶער הוֹיפְּטְצִיעל, ווילל אִיךְ בֶּעמֶערְקֶען:

א) זִי וֶועט לַייעֶן אוֹיף זַאקְלַאדְנִיֶעס די קָאלוֹנִיסְטֶען אִין א"י, זִי וֶועט זוּכֶען צוּ עֶנְטְווִיקְלֶען הַאנְדֶעל אוּנ פַאבְּרִיקַאצְיָאן אִין די קָאלָאנְיֶען אִין א"י, זִי וֶועט אָרְגַאנִיזִירֶען (אִין אָרְדְנוּנְג מַאכֶען) דֶעם אַיינְפוּהר אוּנ אַרוֹיסְפוּהר אִין די קָאלָאנְיֶען

(צום ביישפיעל: צוזאמענגעהמען פון אלע קאלאניסטען זייערע תבואות, פריכטע, וויינען א. ד. ג. אונ פערקויפען ווייטער אין די ערטער וואו עס ווירד געפאדערט אזעלכע סחורות, אונ קויפען פיר אללע קאלאניסטען די אללע זאכען וואס זיי בעדארפען אזוי אז די קאלאניסטען וועלען קריגען וואס מעהר פיר זייערע פראדוקטען אונ דאגעגען וועט זיי קאסטען ביליגער די אללע ארטיקלען וועלכע זיי ברויכען) די באנק וועט קענען מאכען סבערעגאטעלגע — קאססעס אין די קאלאניען א. ד. ג.

ב) די באנק וועט זוכען אנצונעהמען קאנצעסיאנען אויף צו בויען באהנען אונ האפענס אין ארץ ישראל, די באנק וועט אנגעהמען ביי דער טירקישען רעגירונג פערשיעדענע שטייער — מאנאפאלען (אטקופען). די באנק וועט אין די אללע געשעפטען געהן דעם וועג אין וועלכען עס זיינען שוין געגאנגען אנדערע גלייכארטיגע ביינק, אונ עס האט זיי געבראכט גרויסע נוצען.

ג) די באנק וועט זוכען אויפצוהייבען אים אלגעמיינען אונ איבעראלל (ד. ה. בכל תפוצות ישראל.) דען אידעשען געווערבעפללייס, די אידעשע אינדוסטריע אונ פאבריקאציאן דורך דעם קרעדיט, וועלכען זי וועט געבען די אידעשע געשעפטסלייט אונ צו דעם צוועק וועט זי האבען פיליאלען (אבטהיילונגען) אונ א גענטען אין די ערטער אוואו דאס וועט זיין א פראקטישעס בעדירפניס. —

ד) די באנק וועט מאכען אללע זיכערע באנק אונ בערזענגעשעפטען וועלכע עס זיינען נאר גיט פערבונדען מיט שפעקולאציאן.

אויף די דריטע פראגע: וועלכע נוצען קען ערוואַרטען דער אידעשער נאַראד פון די פארלויפיגע טהעטיגקייט פון דער באנק בעמערקע איך:

א) פון די אללע געשעפטען, וועלכע איך האב דא אויבען גערעכענט קען יעדער זעהען, אז די באנק וועט זיך אבגעבען איבערהויפט מיט אידען, זי וועט זוכען צו קומען מיט זיי אין געשעפט, זי וועט זוכען צו אונטערשטיצען זיי מיט איהר קרעדיט. —

ב) אללע ווייסען מיט וואס פאר א שוועריגקייט עס איז צוגעגאנגען די קאלאניזאציע אין ארץ ישראל אונ דאס וואר הויפטזאכטליך דערפאר, ווייל די גאנצע זאך האט זיך געגרינדעט אויף נדבות אונ עס איז ניט קיין מאגליכקייט געוועזען צו שטעללען עס אויף קאמערצעסקיא אסנאוואניעס (יסודות) אונ דאס האט געהאט זעהר א שלעכטען איינפלוסס אויף די ענטוויקלונג פון דער קאלאניזאציא דען:

1) די וואהלטהאטיגקייט האט געמאכט א שלעכטען מאראלישען איינדרוק אויף פיעלע פון די קאלאניסטען, ווייל דורך נדבות געוואהנען זיך מענשען צו זיין מקבלים אונ כל זמן מען ניט —

נעהמט מען און אז מען איז ניט פעראנטווארטליך מיט די **אייגענע קעשענע** פאר די פעהלער וואס מען מאכט — איז מען ניט גענוג פארזיכטיג. —

2) די וואהלטהאטיגקייט האט ניט געקענט זיין אזוי גרויס, אז זי זאל קענען געבען דעם קאלאניסט אללעס אין דער צייט און אין דער מאסס און דאריבער האבען די קאלאניסטען ניט געקענט א וועקשטעללען מיט איין מאהל זייער ווירטהשאפט אויף א ריכטיגען שטאנד, דאס זיי זאללען קענען רוהיג ארבייטען זייער זאך, איינער האט געקראגען מיט גרויסע שוועריגקייטען געלד צו פאר ענדיגען זיין שטוב, ווערענד אז איהם האט נאך געפעהלט א שטאל דער אנדערער האט געקראגען מיט מיהע געלד צוא קויפען זריעה האט איהם געפעהלט א פערד צום אקער א. ז. וו. יעדער קען דערפון פארשטעהען ווי די מענשען האבען נעבאך געמוזט ליידען אונטער א זעלבע צושטאנדען און וואס פאר א מזל ברכה עס האט געקענט זיין ביי זיי. —

3) אז איינער האט געוואלט זיך קאלאניזירען אדער פארפיהרען וועלכע עס איז פאבריקאציאן אין א"י און איהם האט געפעהלט א קליינער טהייל געלד צו די סוממע, וועלכע מאן האט געדארפט האבען דאצו, האט ער דאס ניט געקענט אויספיהרען, ווייל דאס וואס איהם האט געפעהלט, האט ער נור געקענט קריגען דורך נדבות אדער

אויף גאנץ גרויסע צינזען, דאס ערסטע איז געווען נאטירליך שווער און דאס צווייטע האט ניט געלאהנט. —

4) אז איינער האט שוין געהאט גענוג קאפיטאל פיעל עס האט געפאדערט נאך דעם רעכענונג אום זיך צו קאלאניזירען אדער צו פארפיהרען אירגענד וועלכע פאבריקאציאן אין א"י, האט ער אויך מורא געהאט, טאמער טרעפט זיך א סבה אדער א שלעכטער יאהר און ער וועט קיין ארענטליכען קרעדיט קריגען וועט ער מוזען אנקומען צו געהמען פון עפענטליכע וואהלטהאטיגקייט און דאס איז ניט פון די אנגענעהמע זאכען און אויך ניט אזוי לייכט צו קריעגען, די אללע אויסגערעכענטע אורזאכען, וועלכע עס האבען געשטערט די קאלאניזאציא און פאבריקאציא אין ארץ ישראל ווערדען זעלבסט-פערשטענדליך בטל ווערען זא באלד די באנק וועט זיך עפענען. —

ד) אז די באנק ווירד געבען אירגענד וואו קרעדיט א אידישען פאבריקאנט אדער א סוחר וועט זי קענען איינוווירקען אז ער זאל בעשעפטיגען אידישע ארבייטער, אז די באנק ווירד אנגעהמען א באהן-קאנצעססיאן אדער אנדערע גרויסע געשעפטן וועט זי זוכען אז די ארבייטער אונד דער גאנצער שטאט (אללע סלוזאשצע) זאללען זיין אידען. —
די באנק וועט בכלל זוכען צו אונטערשטיצען אידישע געשעפטען, דאמיט מיר זאללען קענען אריבערטראגען דעם שטארקען עקאנאמישען דרוק

אין וועלכען מיר געפינען זיך יעטצט אונד אזוי וועט די באנק באלד זיך ערווערבען א גרויסע בעדייטונג אין דעם אידישען פאלקס לעבען. —

איך האב נור אויפגעצייכענט איינינע שטריכען פון די גרויסארטיגע צוקונפט פון אונזער באנק אונד פון די גרויסע עקאנאמישע נוצען, וועלכע זי קען אונז בריינגען, עס איז נאך פיעל, זייער פיעל דאריבער צו ריידען, נור מיר דאכט אז די אויסגערעכענטע זאכען קאנען שוין קלעקען אום אונז צו בעגייסטערן פיר די גרינדונג פון דער באנק, ווער רעט שוין אז מיר וועלען נאך דאצו בערעכענען, וואס פאר א גראססען מאראלישען איינדרוק עס וועט מאכען די עפענונג פון דער באנק אויף אונזער נארד, וועלכער וועט אנהייבן צו גלויבען אין זיינע איינענע קרעפטען, ער וועט אוועקווארפען זיינע גיאנקעס, וואס יעדע פון זיי פיהרט איהם אונד שלעפט איהם ארום וואו זי וויל אונד וועט זיך אליין געהמען אויסבעסערען זיין לאגע, ער וועט אנהייבען צו בעוועגען זיינע דורך לאנגיאהריגע אונטהאטיגקייט פערשלאפטע גליעדער אונד וואו בעוועגונג דארט איז לעבען אונד די קליינסטע קרעפטען צוזאממענגענומען אין איינעם אונד געריכטעט אויף איין פונקט — קענען בעשאפפען וואונדער. —

איז דער קאפיטאל וואס מיר טראגען אריין זיכער?

דִי פְּרַאגֶע הָאבֶען מִיר אֵייגֶענְטְלִיךְ גֶעקֶענְט פַארְעֶנְטְפֶערְן מִיט אַ גֶעגֶענְפְרַאגֶע, פַאר וָואס דֶען נִיט? צוּ אִיז טַאקִי נוּר דִי בַּאנְק זִיכֶער וואוּ דֶער דִירֶעקְטָאר אִיז פַּאפְנוּטִי טֶערֶענְטְיֶעווִיטְשׁ אָדֶער פְרִיעדְרִיךְ מִילֶלֶער? צוּ אִיז דֶען נִיטָא גְרוֹיסֶע בֵּיינְק אוּנְד בַּאנְקְגֶעשֶׁעפְטֶען, וֶועלְכֶע וֶוערֶען גֶעפִיהְרְט נוּר פוּן אִידֶען, צוּ אִיז דֶען בַּיי אוּנְז נִיטָא קַיין פֶאהִיגֶע אוּנ עֶהְרְלִיכֶע גֶעשֶׁעפְטְסְלַייט? עֶס אִיז מֶעגְלִיךְ צוּ פַארְשְׁטֶעהְן, וָואסס פִיעלֶע אִידֶען צִיהֶען פַאר אַ קְרִיסְטְלִיכֶען בַּעַל-מְלָאכָה אָדֶער קְרִיסְטְלִיכֶע דִינֶער-שַׁאפְט וַוייל מִיר הָאבֶען זִיךְ שׁוֹין אַזוֹי פִיעל אָנְגֶע-הֶערְט אוּנ אָנְגֶעלֶעזֶען אַנְטִיסִימִיטֶעשֶׁע מֵיינוּנְגֶען אַז מִיר הָאבֶען שׁוֹין אַלֵיין אָנְגֶעהֵייבֶען גְלוֹיבֶען אִין זֵייעֶרֶע לָשׁוֹן הָרָע, אוּנְז דַאכְט זִיךְ שׁוֹין אַלֵיין אַז דֶער אִידִישֶׁער בַּעַל מְלָאכָה מַאכְט נִיט אַזוֹי שֵׁיין אוּנ אַזוֹי רַאיֶעל דִי אַרְבַּייט ווִי דֶער קְרִיסְט אוּנְד דִי אִידִישֶׁע דִינֶערְשַׁאפְט אִיז נִיט אַזוֹי גִיטְרַיי אוּנְד אַרְבַּייטְזַאם ווִי דִי קְרִיסְטְלִיכֶע, אָבֶער אַז מִיר פִיהְרֶען שְׁלֶעכְט בַּאנְק-גֶעשֶׁעפְטֶען, דָאס הָאבֶען נָאךְ דִי אַנְטִיסִימִיטֶען אוֹיךְ נִיט גֶעזָאגְט, דָאס נוּר אוֹיסְגֶעטְרַאכְט אוּנְזֶערֶע אֵייגֶענֶע אִידִישֶׁע אַנְטִי-סִימִיטֶען אוּם אוּנְז צוּ שַׁאדֶען. — נוּר לָאמִיר עֶס בֶּעטְרַאכְטֶען גֶענוֹיֶער: דִי בַּאנְק וֶועט זִיךְ פִיהְרֶען — טְרָאטְץ אִיהְר נַאצְיָאנַאלֶעם אַנְשְׁטְרִיךְ, טְרָאטְץ אִיהְר נַאצְיָאנַאלֶעם חַארַאקְטֶער — אוֹיף דִי זֶעלְבִּיגֶע גְרִינְדֶע ווִי אַלֶע בֵּיינְק, זִי וֶועט זִיךְ פָאלְזֶעוֶוען מִיט דִי סִימְפַּאטְהִיע פוּן דֶעם גַאנְצֶען אִידִישֶׁען

נארד (מיט אויסנאהמע דעם קליינעם הייפעל אידישע אנטיסימיטען), אידישע געשעפטסלייט וועלען זוכען צו מאכען זייערע געשעפטען דורך איהר זי וועט געוויס זיין שטענדיג בעססער אונטעריכטעט אלס אללע אנדערע בייננק איבער די קרעדיט פעהיגקייט פון איהרע קליענטען אונד אויף וועלכע בעדינגונגען זי דארף אריין געהן מיט זיי אין געשעפט, יעדער ריכטיגער ציוניסט וועט האלטען פאר א חוב צו געבען יעדער צייט די באנק א ידיעה ווי זי זאלל זיך פערהאלטען אין איהרע געשעפטען. —

אונד אזוי פון אנפאנג אן געשטעלט א גוטען גרינדע, געפיהרט אונטער נאציאנאלער אויפזיכט אונד בעגלייטעט מיט די סימפאטיע פון א גאנצען נארד — וואס קיין באנק אין דער וועלט קען זיך מיט זא עטוואס ניכט ריהמען — וועט די באנק באלד ווערען א שטארקער אונד א גרויסער אינסטיטוט אונ איהרע אקציען וועללען האבען אללע שאנסען צו שטייגען פיעל מעהר אלס די אקציען פון אנדערע גלייכארטיגע בייננק. —

ליעבע ברידער! דאס וואס איך האב אייך דא פארגעטראגען איז שוין דאכט זיך גענוג, אום ביי יעדען אידען ארויסצורופען דען וואונש די גרויסארטיגע זאך מיט צו העלפען אונד ווי קליין וועלען אונז אויסזעהען די מענשען וועלכע עס האבען די מאגליכקייט צו זיין פארשריעבען

אין די צאהל פון די אַקציאָנערן אונד האבען עס ניט געטהאן, אונד מיט וואס פאר אַ פּער-אַכטונג וועלען קוקען די קינדער אויף די על-טערן, וועלכע עס האבען געצייכענט אַקציען אונד האבען זיי נאכהער ניט אויסגעלייזט, דעם פלעק קען נור די נואסער פערדעקען, וועלכע עס האט די איינגעשאפט צו פארדעקען דעם אידען אבער ניט אויסצוואשען. —

אינפאָרמאַציאָנס־בעמערקונגען

די יודישע קאָלאָניאַל־באנק איז געגרינדעט אויף אַ קאַפּיטאַל צוויי מיליאָן פֿונט שטערלינג. — אַקציעס זיינען דאָ צוויי מיליאָן, יעדע פֿון איין פֿונט שטערלינג (ערך 9 ר'. 50 ק') וועלכע טהיילען זיך אויף:

א) גרינדער־אַקציות (אזעלכע זיינען דאָ נור הונדערט, אונד געפֿינען זיך נור אין די הענד פֿון אויפֿזיכטס־ראַטה).

ב) אימעננינ־אַקציות (געשריבען אויף אַ נאָמען, אונד קענען דאַהער איבערגעהן פֿון איינעם צום אַנדערן נור דורך אַ פֿאָרמאַלנע פערעדאַצע).

ג) פרעדיאַוויטעלסקיאַ־אַקציות (ד. ה. אָהן

אַ נאמען . אונד קענען דאַהער איבערגעהן פֿון איינעם צום אַנדערן גאַנץ איינפֿאַך , אָהן אַ פערעדאַטאָצנע-זאפיסקע) .

די גרינדער-אַקציות געפינען זיך נור ביים אויפֿזיכֿטס-ראַטה (וועלכער ווירד יאהרליך אויס-געקליבען פֿון קאָנגרעס) , אונד ווערען ניט פאַר-קויפֿט .

פרעדיאַוויטעלסקי אַקציות קען מען בעקומען :

אין	באַברויסק ביי :	I. Каценельсонъ и Сынъ
"	ברעסט-ליטאָווסק :	А. Городищъ
"	בעלאַסטאָק :	1) А. Городищъ. 2) Перлисъ и Гинзбургъ.
"	"	1) Братья Бахрахъ,
"	ווארשוי :	2) М. Фельдштейнъ,
"	"	1) Я. Бенякобъ, 2) И. А. Гльдбергъ
"	ווילנא :	3) Банкирская Контора М. Ароновскій,
"	האָמעל :	Братья Г. и С. Лурье.
"	גראָדנע :	М. М. Эльяшевъ.
"	דווינסק :	Ш. Я. Заксъ.
"	יעקאַטערינאָסלאַוו :	Инж. М. Усышкинъ.
"	קיעוו :	Д-ръ М. Мандельштамъ
"	קאָוונא :	1) И. Б. Вольфъ. 2) Ковенское Общество Взаимнаго Кредита.
"	ליבוי :	Д-ръ Н. I. Каценельсонъ
"	מינסק :	1) М. Г. Рапопортъ. 2) Коммерческій Банкъ.
"	מאָסקוי :	Братья Урысонъ.
"	אַדעסא	Самуилъ Барбашъ.
"	פינסק :	Пинское Обшество Вз. Кредита
"	ריגא :	Л. Шалитъ.

אימעננע אַקציות מוז מען אויסשרייבען פון באַנק אין לאָנדאָן דורך איינעם פון די אָבאָנענטען פערטרויענס-מאָנער אָדער קאָרעספּאָנדענטען.

די פּרעדיאַווּיטעלסקיא אַקציות קאָסטען 9 ר׳ 50 ק׳ אונד דאַצו נאָך 72 ק׳ איינגלישע שטעמפּעל אונד 15 ק׳ רוסישע שטעמפּעל (פון מאַי קאָסט נור 5 ק׳) פון יעדען סערטיפיקאַט ביז 5 אַקציות.

אימעננע אַקציות קאָסטען 9 ר׳ 50 ק׳ אונד 15 ק׳ רוסישע שטעמפּעל פון יעדער סערטיפיקאַט.

די גרינדער אַקציות נעהמען קיין אנטהייל אין די רְוָחִים פון באַנק; — די פּרעדיאַווּיטעלסקיא אונד אימעננע אַקציות נעהמען גלייכען אנטהייל אין די רְוָחִים פון באַנק. — די בעזיצער פון אימעננע אַקציות נעהמען אנטהייל אין פערזאַמלונגען פון אַקציאָנערען אונד די בעזיצער פון פּרעדיאַווּיטעלסקיא מוזען מיט אַ געוויסע צייט פריהער צושטעלען אין באַנק זייערע אַקציות אונד נעהמען אַ שיין דאָס זיי זיינען בעזיצער פון אַקציות און ערשט דאַן ווערדען זיי צו געלאַזען אויף די פערזאַמלונגען.

ווען איינער וויל איבער געבען אַ אימעננע אַקציע, דאַן דאַרף דער פערקויפער אונד דער קויפער אונטערשרייבען אַ טראַנספּערט-שיין, בעשייניגען זייערע אונטערשריפטען ביי אַ נאָטאַר אונד אוועקשיקען די אַקציע אין באַנק אין לונדון אומצושרייבען דען נאָמען.

פאַר אומטויש פון אימעננע אויף פּרעדיאַ-

וויטעלסקיאַ אָדער אומגעקעהרט, זאָוויע פֿאַר אומשרייבען פֿון איין נאמען אויף אַ אַנדערן אָדער פֿאַר אומבייטען אַ סערטיפיקאַט וואָס ענטהאַלט מעהרער אַקציות אויף קליינערע סערטיפיקאַטען נעהמט די באַנק איין רובעל 44 קאָפּ ענגלישע סטעמפּעל אונד הוצאות (פֿון 1 ביז 5 אַקציות) אונד אויסערדעם נאָך 24 קאָפּ' פֿאַר יעדען בלאַנק וואָס זיא דאַרף אויסשרייבען.

פּיראָזשניקאָווס ביבליאָטעק

„בעריהמטע ערצאהלונגען“

איבערזעצט פון פערשיעדענע שפּראכען

פרייז פיר יעדען № צו 5 קאָפּ׳

№ 1 (רוססיש) „ראָטשילדס פיעדעל“. פון אנטאָן טשעהאָוו.

№ 2 (פ־אנציין) „דער מבול“. פון ע. זאָלאַ.

№ 3 / № 4 (ענגליש) „די שפּיאָנין“. פון ק. אָרט.

№ 5 (איטאַליעניש) „די קראַפט פון ליעבע“. פון עדעמאָנד ד׳אמיטשיס.

№ 6 (שוועדיש) „דער לעצטער עקזאַמען“ — „דער שמאָלצער פערד“ — „שטאָרונגען אין ליעבע“. פון אלפרעד העדענסטערן.

№ 7 (פּאָלניש) „שמשון הגבור“. פון עליזאַ אָרזשעשקאָ.

№ 8 (דייטש) „ליעבע און פאַטערלאַנד“ — „אייזענבאַהן געשיכטע“ — „חלק לעולם הבא“. פון מאַקס נאָרדאו.

№ 9 / № 10 „ „אסתר המלכה“. פון קאַרל עמיל פראַנצאָז.

№ 11 „ „דער גולם“ — „דער גט“. פון זאַבער מאזאך.

№ 12 „ „נאָר ניט אידעש“. פון נאַטאַן סאַמועלי.

פּאָרטאָ 2 קאָפּ׳ נאָכנאַהמע פֿאַר יעדען 17 קאָפּ׳. פֿאַר נאָכנאַהמע ווערד געשיקט נים ווייניגער אלס 12 נומערן.

Адресъ: Вильна, Типографія И. І. Пирожникова.

פיר בוכהאנדלער—ראַבאַט